

Algebra zbiorów

Zbiór jest pojęciem pierwotnym, czyli pojęciem którego nie definiujemy. Podobnie pojęciem pierwotnym jest punkt.

Oznaczenia:

$a \in A$ - element a należy do zbioru A

$a \notin A$ - element a nie należy do zbioru A

$A \subset B$ - A zawiera się w B

$\emptyset$ - zbiór pusty

2^A - zbiór wszystkich podzbiorów zbioru A

$2^A = \{B : B \subset A\}$

Jeżeli zbiór A jest n -elementowy ma 2^n podzbiorów

Podstawowe zbiory liczbowe

$\mathbb{N}$ - liczby naturalne (z zerem)

$\mathbb{N}_k$ - liczby naturalne większe bądź równe k

$\mathbb{Z}$ - liczby całkowite

$\mathbb{Q}$ - liczby wymierne

$\mathbb{R}$ - liczby rzeczywiste

$\mathbb{C}$ - liczby zespolone

Zbiór możemy określić:

1. wymieniając jego elementy

Np. $A = \{a_1, a_2, \dots, a_n\}$,

2. podając własność, jaką spełniają elementy zbioru i tylko one

Np. $B = \{n \in \mathbb{N} : n \leq 20\}$

Zbiorem **skończonym** nazywamy zbiór mający dokładnie n elementów, gdzie n jest liczbą naturalną lub zerem. Zbiór pusty zaliczamy więc również do zbiorów skończonych.

Zbiory **nieskończone** zawierają nieskończoną ilość elementów, np. zbiór liczb parzystych.

Zbiory X i Y nazywamy **równolicznymi**, jeśli istnieje bijekcja $f : X \rightarrow Y$.

Dla zbiorów równolicznych X i Y stosujemy oznaczenie $X \sim Y$.

Zbiory skończone są równoliczne $\Leftrightarrow$ mają tyle samo elementów.

Każdy zbiór A , który jest równej mocy ze zbiorem liczb naturalnych, nazywamy **przeliczalnym**.

Jeżeli więc A jest zbiorem przeliczalnym, to jest równoliczny ze zbiorem liczb naturalnych.

Moc zbioru przeliczalnego oznaczamy $\aleph_0$ – **alef zero** ($\aleph$ – pierwsza litera alfabetu hebrajskiego).

Zbiór nazywamy **co najwyżej przeliczalnym**, jeśli jest skończony lub przeliczalny.

Zbiór nazywamy **nieprzeliczalnym**, jeśli nie jest zbiorem co najwyżej przeliczalnym.

Zbiór A jest nieprzeliczalny $\Leftrightarrow$ nie można wszystkich elementów zbioru A ustawić w ciąg.

Elementów zbioru nieprzeliczalnego nie da się ponumerować.

Przykład: Zbiór liczb rzeczywistych z przedziału $(0, 1)$ jest nieprzeliczalny.

Uwaga: Moc zbioru $\mathbb{R}$ nazywamy **continuum** i oznaczamy gothicą literą c .

Zachodzi $c \neq \aleph_0$, ponieważ $\mathbb{R} \not\sim \mathbb{N}$.

Twierdzenie Cantora:

Zbiór liczb rzeczywistych $\mathbb{R}$ jest wyższej mocy niż zbiór liczb naturalnych $\mathbb{N}$, co zapisujemy

$$|\mathbb{N}| < |\mathbb{R}| \quad \text{lub} \quad \aleph_0 < 2^{\aleph_0} = c$$

Równość zbiorów

Zbiory są równe, gdy mają dokładnie te same elementy

$$A = B \Leftrightarrow [A \subset B \wedge B \subset A]$$

Suma zbiorów A i B

Jest to zbiór tych wszystkich elementów, które należą do zbioru A lub do zbioru B.

$$A \cup B = \{x : x \in A \vee x \in B\}$$

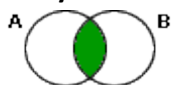
Różnica zbiorów A i B

Jest to zbiór tych wszystkich elementów, które należą do zbioru A i nie należą do zbioru B.

$$A \setminus B = \{x : x \in A \wedge x \notin B\}$$

Iloczyn zbiorów A i B

Jest to zbiór tych wszystkich elementów, które należą do zbioru A i do zbioru B.

$$A \cap B = \{x : x \in A \wedge x \in B\}$$

Dopełnienie zbioru A do zbioru X (A')

Jest to zbiór tych wszystkich elementów, które należą do zbioru X i nie należą do zbioru A.

$$A' = \{x : x \in X \wedge x \notin A\}$$

Para uporządkowana

Dane są zbiory X i Y. Parę uporządkowaną o poprzedniku $x \in X$ i następniku $y \in Y$ oznaczamy symbolem (x, y) .

Przyjmujemy, że dwie pary uporządkowane (x_1, y_1) i (x_2, y_2) są równe wtedy i tylko wtedy, gdy $x_1 = x_2$ i $y_1 = y_2$.

Uogólnieniem pojęcia pary uporządkowanej jest n-ka uporządkowana $(x_1, x_2, \dots, x_n)$.

Iloczyn kartezjański zbiorów A i B

Jest to zbiór wszystkich par uporządkowanych (x, y) , gdzie x jest elementem zbioru A i y jest elementem zbioru B.

$$A \times B = \{(x, y) : x \in A \wedge y \in B\}$$

Przykład

Iloczyn kartezjański zbiorów $X = \{1, 2, 3\}$ i $Y = \{4, 7\}$ zawiera 6 par uporządkowanych:

$$X \times Y = \{(1, 4), (1, 7), (2, 4), (2, 7), (3, 4), (3, 7)\}.$$

Można tworzyć iloczyn kartezjański zbioru ze sobą, tzn. $X \times X$.

Prawa działań na zbiorach

$$A \cup B = B \cup A$$

$$A \cap B = B \cap A$$

$$A \cup A = A$$

$$A \cap A = A$$

$$A \cup \emptyset = A$$

$$A \cap \emptyset = \emptyset$$

$$(A \cup B) \cup C = A \cup (B \cup C)$$

$$(A \cap B) \cap C = A \cap (B \cap C)$$

$$(A \cup B) \cap C = (A \cap C) \cup (B \cap C)$$

$$(A \cap B) \cup C = (A \cup C) \cap (B \cup C)$$

Prawa De Morgana

$$(A \cup B)' = A' \cap B'$$

$$(A \cap B)' = A' \cup B'$$

Różnica symetryczna

Różnicą symetryczną zbiorów X i Y nazywamy zbiór:

$$X \div Y = (X \setminus Y) \cup (Y \setminus X).$$

Dla dowolnych zbiorów X i Y spełniona jest następująca równość:

$$X \div Y = (X \cup Y) \setminus (X \cap Y).$$

Dla dowolnych zbiorów X , Y i Z zachodzą następujące własności:

(1) $X \div Y = Y \div X$,

(2) $X \div (Y \div Z) = (X \div Y) \div Z$,

(3) $X \div \emptyset = X$, (4) $X \div X = \emptyset$.